

PERSONA HUMANA

Prohlášení Kongregace pro nauku víry o některých otázkách sexuální etiky

1. Lidská osoba je podle úsudku vědců naší doby tak hluboce ovlivněna sexualitou, že je třeba ji považovat za jeden z prvků, který podstatně utváří život člověka. Z pohlaví totiž pro něj vyplývají charakteristické znaky, které z lidské osoby činí v oblasti tělesné, duševní i duchovní muže nebo ženu, ať už je jejich vlastní cesta k rozvinutí osobní lidské zralosti a k zařazení do společnosti jakákoli. Proto, jak může každý snadno vypořádat, se dnes o záležitostech, týkajících se sexu, často a otevřeně pojednává v knihách, časopisech a novinách, jakož i v jiných hromadně sdělovacích prostředcích.

V současné době se víc a více rozmáhá zkaženost mravů, takže jedním z nejzávažnějších příznaků doby je bezuzdné opěvování sexu, které se šíří působením hromadně sdělovacích prostředků i kulturních představení, zaplavuje výchovnou oblast a působí, že se mu obecně dostává přehnané úcty.

Jestliže za takových podmínek na jedné straně někteří vychovatelé, učitelé a moralisté svým dílem mohli přispět k tomu, aby více objasnili, co se vztahuje k obojímu pohlaví, a to pak převedli do života, jiní na druhé straně přišli s pojetími a způsoby vedení života, jež odvrhují skutečné mravní požadavky na člověka, a dospěli až tak daleko, že schvalují nevázaný hédonismus.

To způsobilo, že také u křesťanů byly během několika málo let silně otrženy nauky, mravní normy a způsoby života, které byly dříve věrně uchovávané, a mnozí se dnes ptají, co je třeba, vzhledem ke kolujícím názorům, jež jsou v rozporu s naukou přijatou od církve, dnes považovat za správné.

2. Vůči takovému zmatení myslí a úpadku mravů církev nemůže zůstat liknavá. Jedná se totiž o záležitost nanejvýš důležitou jak pro život jednotlivých křesťanů, tak pro společenský život naší doby¹.

Biskupové každodenně zakoušejí rostoucí nesnáze, se kterými se potýkají jak věřící při nabývání zdravé mravní nauky, tak také pastýři, když mají tuto nauku účinně vysvětlovat.

3. Lidé dnešní doby jsou stále více přesvědčeni, že důstojnost a povolání lidské osoby vyžadují, aby vedení světlem svého rozumu objevovali hodnoty a přednosti vepsané do své přirozenosti, neustále je rozvíjeli a ve svém životě uváděli ve skutek, a tak mohli den ze dne dále růst.

Avšak v morální oblasti člověk nemůže pronášet úsudky na základě vlastní libovůle: "V hlubinách svědomí odkrývá člověk zákon, který si sám neukládá, ale který musí poslouchat... má ve svém srdci zákon vepsaný Bohem; v poslušnosti vůči němu spočívá jeho důstojnost a podle něho bude souzen"³.

Kromě toho nám křesťanům Bůh dal prostřednictvím svého Zjevení poznat plán spásy a ustanovil jako nejvyšší a neměnnou životní normu Krista, Spasitele a Posvětitel, v jeho nauce a příkladu; on říká: "Já jsem světlo světa. Kdo mě následuje, nebude chodit v temnotě, ale bude mít světlo života"⁴.

Ke skutečnému rozvoji člověka nemůže tedy dojít, leč se zachováním podstatného řádu jeho přirozenosti. Je skutečností, že v průběhu dějin civilizace se mnohé podmínky a potřeby lidského života změnily a budou dále měnit; ale jakýkoli vývoj mravů a jakýkoli způsob života musí být obsažen v rámci, vymezeném neměnnými principy, které se opírají o ustavující prvky a podstatné vztahy každé lidské osoby; prvky a vztahy, jež překračují dějinné nahodilosti.

Tyto základní principy, jež může lidský rozum postihnout, jsou obsaženy v "Božím zákoně, věčném, objektivním a všeobecném, kterým Bůh podle záměrů své moudrosti a lásky pořádá, řídí a spravuje celý svět a cesty lidské společnosti. Bůh dává člověku účast na tomto svém zákoně, takže člověk může pod jemným vedením Boží prozřetelnosti stále více poznávat neměnnou pravdu"⁵. A tento Boží zákon je našemu poznání dostupný.

4. Neprávem proto dnes mnozí popírají, že jak v lidské přirozenosti, tak ve zjeveném zákoně, lze nalézt nějakou jinou absolutní a neměnnou normu jednotlivých úkonů kromě té, jež je vyjádřena obecným zákonem bliženské lásky a respektování lidské důstojnosti. Na důkaz toho uvádějí argument, že ty normy, které jsme zvyklí označovat jako přirozený zákon nebo příkázání Písma svatého, je třeba považovat spíše za formy dané lidské kultury, vyjádřené v určitém dějinném období.

Ve skutečnosti Boží zjevení, a ve svém vlastním řádu i moudrost přirozeného rozumu, tím, jak zdůrazňují skutečné potřeby lidstva, zároveň nutně vyjevují neměnné zákony, vepsané do konstitutivních prvků lidské přirozenosti, jež se jeví totožné ve všech živých tvorech, obdařených rozumem.

Je třeba dodat, že Kristus ustanovil církev jako "sloup a oporu pravdy"⁶. Ta s pomocí Ducha svatého bez přerušování uchovává a bez pochybení předává pravdy mravního řádu a autenticky vykládá nejen zjevený pozitivní zákon, ale i "zásady mravního řádu, vyplývající z lidské přirozenosti"⁷, které se týkají plného rozvoje člověka a jeho posvěcení. A církev byla skutečně po celé trvání svých dějin vždy přesvědčena o tom, že existují jistá příkázání přirozeného zákona, která jsou absolutní a neměnná a jejichž porušení se považuje za odporování nauce a duchu evangelia.

5. Protože se však sexuální etika týká některých základních hodnot lidského a křesťanského života, znamená to, že se i na ni stejně vztahuje tato obecná nauka. Jsou zde principy a normy, které církev bez nejmenší pochybnosti vždy předávala jako součást své nauky, jakkoliv by s nimi byly názory a mravy světa v rozporu. Tyto principy a normy nikterak nevyšly z nějakého druhu kultury, ale z poznání Božího zákona a lidské přirozenosti; a proto nemohou být zpochybňovány nebo považovány za překonané, jen proto, že nastala nová kulturní situace.

Těmito principy jsou inspirovány odpovídající rady a normy 2. vatikánského koncilu, aby byl ustanoven a zřízen takový společenský život, v němž se bude brát oprávněný zřetel na stejnou důstojnost muže a ženy při zachování jejich rozdílnosti⁸.

Když byla tedy řeč o sexuované povaze člověka a lidské schopnosti plození, koncil si povšiml, že "podivuhodně vyniká nad to, co se vyskytuje na nižších stupních života"⁹. A potom jednotlivě probral principy a měřítka, která se týkají lidské sexuality v manželství a která mají svůj základ ve finalitě jeho vlastní funkce.

Koncil v této věci prohlašuje, že počestnost úkonů manželského života, pokud zachovávají pravou důstojnost člověka, nezávisí "jen na upřímném úmyslu a zhodnocení pohnutek, ale musí se určovat objektivními měřítky, vzaty z přirozenosti lidské osoby a jejich činů; tato měřítka uchovávají celý smysl vzájemného darování i lidského plození v ovzduší pravé lásky"¹⁰.

Tato poslední slova souhrnně vyjadřují nauku koncilu, rozvinutou šířeji v téže konstituci o něco dříve¹¹, o finalitě sexuálního úkonu a o hlavním měřítku jeho mravnosti: počestnost tohoto úkonu tedy jistě spočívá v zachování jeho finality.

Tentýž princip, který církev získává z Božího zjevení a z vlastního autentického výkladu přirozeného zákona, zakládá také její tradiční nauku, podle níž užívání sexuální funkce nenabývá svého pravého významu a mravní řádnosti jinde, než v legitimním manželství¹².

6. Úmyslem tohoto prohlášení pak není probrat všechna zneužití sexuální schopnosti ani zpracovat vše, co s sebou přináší praxe čistoty, ale spíše znovu uvést normy církve o jistých bodech její nauky, neboť je zřejmá naléhavá nutnost postavit se proti velkým omylům a odvozenému zvrácenému jednání, jež se velmi rozšířily.

(Předmanželské vztahy)

7. Mnozí se dnes domáhají práva na sexuální spojení před započítím manželství, alespoň tehdy, vyžaduje-li pevné předsevzetí zasnoubit se a náklonnost, která je jakýmsi způsobem již manželská, u obou osob takové doplnění, jež oni pokládají za přirozené; a to zvláště, brání-li uzavření manželství vnější podmínky nebo když se zdá, že je toto intimní spojení nezbytné, aby byla zachována láska.

Tento názor je v rozporu s křesťanskou naukou, která stanoví, že každý genitální úkon člověka musí být vymezen rámcem manželství. Jakkoliv je totiž odhodlání těch, kdo se předčasně vážou těmito spojeními, pevné, nemožňuje se jim nicméně, aby byly bezpečně zajištěny upřímnost a věrnost vzájemného intimního vztahu mezi mužem a ženou, a především, aby byl tento intimní vztah uchráněn před žádostivostí a vrtkavostí úsudku. Avšak ono spojení, které chtěl a navrátil jeho původnímu stavu Kristus Pán, je spojením pevným, založeným na rozdílu pohlaví. "Nečetli jste, že Stvořitel na začátku učinil (lidi) jako muže a ženu a prohlásil: 'Proto opustí muž otce i matku a připojí se ke své ženě a ti dva budou jeden člověk'? Už tedy nejsou dva, ale jeden. Co tedy Bůh spojil, člověk nerozlučuj"¹³.

Ještě otevřeněji se vyjadřuje svatý Pavel, když učí, že nemohou-li svobodní nebo vdovci žít zdrženlivě, nemají jinou volbu než pevné manželské spojení: "Je lépe, aby žili v manželství, než aby je žár přemohl"¹⁴. Manželtvím se totiž láska mezi snoubenci začleňuje do lásky, kterou si Kristus neodvolatelně zamiloval církev¹⁵; zatímco skutečné pohlavní spojení v necudnosti¹⁶ poskvvrňuje chrám Ducha svatého, kterým se křesťan stal. Tělesné spojení není legitimní, pokud mezi mužem a ženou není vytvořeno stálé společenství života.

Tak to vždy chápala a učila církev¹⁷, která ostatně našla hlubokou shodu se svou naukou v úsudcích lidské moudrosti a ve svědectvích dějin.

Zkušenost učí, že k tomu, aby sexuální spojení skutečně odpovídalo požadavkům své vlastní finality a lidské důstojnosti, musí být láska chráněna stálostí manželství. Avšak tyto nároky vyžadují smlouvu, potvrzenou a chráněnou společností; poněvadž tato smlouva zřizuje stav života, který je nesmírně důležitý jak pro výlučné spojení muže a ženy, tak také pro dobro jejich rodiny a celé lidské společnosti. Většina sexuálních spojení, jež předcházejí legitimnímu manželství, totiž vylučuje očekávání potomstva. Taková láska, která se neprávem představuje jako manželská, nebude s to přerůst do lásky otcovské a mateřské, jak by měla; nebo, pokud k ní dospěje, stane se tak na úkor prospěchu dětí, neboť ty budou připraveny o společenství, kde by se náležitě vyvíjely a kde by nacházely prostředky ke svému začlenění do celku společnosti.

Proto se souhlas těch, kteří mají v úmyslu spojit se v manželství, musí projevit navenek způsobem, aby mohl platit také před společností. Co se pak týče věřících, je třeba, aby vyjádřili svůj souhlas vedoucí k manželskému společenství podle předpisů církve, a tento souhlas učiní z jejich sňatku Kristovu svátost.

(Homosexualita)

8. V naší době začali někteří lidé, proti stálé nauce učitelského úřadu a mravnímu smyslu křesťanského lidu, na základě ukazatelů psychologického charakteru, shovívavě hodnotit, ba dokonce přímo omlouvat homosexuální vztahy u některých osob.

Zavádějí rozlišení - a zdá se, že ne bez příčiny - mezi homosexuály, jejichž sklon se zrodil z nesprávné výchovy, nedostatečné sexuální zralosti, zvyku, špatného příkladu nebo jiných podobných příčin, a je přechodný nebo alespoň není nevyhlášený, a homosexuály, kteří jsou jimi stále na základě jakéhosi druhu vrozeného instinktu nebo poškozené soustavy, jež považují za trvalé.

Co se týká té druhé skupiny lidí, někteří tvrdí, že jejich tendence je natolik přirozená, že se musí chápat jako dovolující jim odpovídající homosexuální vztahy v upřímném společenství života a lásky, jež se podobá manželství, nakolik se oni sami cítí být neschopní snášet život v osamělosti.

Jistě, v pastorační péči o duše je třeba takové homosexuály přijímat s pozornou vlídností ducha a povzbuzovat v naději, že jejich vlastní nesnáze a společenské odcizení budou jednou překonány. Také jejich míra provinění musí být posuzována opatrně. Přece však není dovoleno použít žádného pastoračního způsobu nebo metody, které by podobné úkony těchto lidí mravně omlouvaly jen proto, že jsou považovány za odpovídající jejich stavu. Vždyť podle objektivního mravního řádu jsou homosexuální spojení úkony, které postrádají své nezbytné a podstatné pravidlo. V Písmu svatém jsou odsouzeny jako vážná zvrácenost, ba jsou prezentovány jako neblahý následek Božího zavržení¹⁸. Tento výrok Písma svatého nedovoluje, aby se z něj vyvozovalo, že všichni, kdo trpí touto deformací, jsou proto osobně vinni; nicméně dosvědčuje, že úkony homosexuality jsou ze své vnitřní podstaty nezřízené a že v žádném případě nemohou být schvalovány.

(Masturbace)

9. Často se dnes zpochybňuje nebo otevřeně popírá tradiční nauka katolické církve, podle níž masturbace znamená v mravním řádu vážnou nezřízenost. Psychologie a sociologie, jak se tvrdí, ukazují, že, zvláště u dospívajících lidí, k dozrávající sexualitě masturbace obecně patří, a proto nejde o skutečnou a vážnou vinu být v jejím zajetí, pokud se jí dotyčná osoba dobrovolně neoddává pro samotnou rozkoš uzavřenou do sebe (ipsace): protože v takovém případě je tento úkon zcela jistě v protikladu ke společenství lásky mezi osobami odlišného pohlaví, jež je, podle stanoviska některých, hlavním důvodem k používání sexuální schopnosti.

Avšak tento názor odporuje jak nauce, tak pastorační praxi katolické církve. Ať je průkaznost některých argumentů biologického či filozofického rázu, jichž se někdy použilo v teologii, jakákoli, ve skutečnosti i učitelský úřad církve - na základě průběžně stálé tradice - i mravní smysl věřících křesťanů bez pochyb rázně tvrdí, že masturbace je úkon vnitřně a těžce nezřízený¹⁹. Největší důvod této pravdy spočívá v tom, že, ať už je příčina samotného jednání jakákoli, vědomé užívání sexuální schopnosti mimo řádný manželský styk podstatně protičečí jejímu účelu. Chybí mu totiž sexuální vztah, jenž je vyžadován mravním řádem a bezesporu vede k "uchovávaní celého smyslu vzájemného darování i lidského plození v ovzduší pravé lásky"²⁰. K tomuto řádnému vztahu je proto vztaženo každé vědomé užití sexuality. I když nelze stanovit, že by Písmo svaté tento konkrétní hřích výslovně odsuzovalo, přesto jej tradice církve správně a zaslouženě chápala jako v Novém zákoně zavržený, když je řeč o "nečistotě", "necudnosti" nebo jiných neřestech proti čistotě a zdrženlivosti.

Sociologické průzkumy mohou prokázat častost této nezřízenosti podle místa, populace nebo dějinných a věcných okolností, jež jsou zaznamenány; a tak se skutečně děje. Avšak fakta nestanoví měřítko, kterým by se mohla posuzovat počestnost lidských úkonů²¹. Hojnost výskytu skutečnosti, o níž se pojednává, je třeba spojovat s vrozenou lidskou slabostí, pocházející z prvotního hříchu, ale také se ztrátou smyslu Boha, se zkažeností mravů, vyvolanou komercializací neřesti, s nevázanou volností tolika představení a publikací, jakož i se zapomněním studu, který je strážcem čistoty.

Dnešní psychologie přispívá k otázce masturbace mnoha cennými a užitečnými poznatky, z nichž se dá vyvozovat nestrannější úsudek o mravní zodpovědnosti a vhodně usměrňovat pastorační péči. Může napomoci k pochopení, jak je nezralost dospívání, jež se někdy prodlužuje za tento věk, nebo nedostatek duševní rovnováhy či zakořeněný návyk s to způsobit na důvody lidského jednání tak, že snižují rozvažování úkonů a způsobují, že s sebou ne vždy nese těžkou vinu. Ale obecně by se absence silné zodpovědnosti předpokládat neměla; to by znamenalo neuznání samotné schopnosti člověka mravně jednat.

V samotné pastorační službě je pak třeba k utvoření správného úsudku v jednotlivých případech zvážit obecně a obvyklé chování jednajícího člověka nejen, co se týče bliženské lásky a konání spravedlnosti, ale i jeho zachovávaní konkrétního přikázání čistoty. Především však je třeba vidět, zda se užívá nezbytných pomocných prostředků, jak přirozených, tak nadpřirozených, jež křesťanská askeze ze své dlouhotrvající zkušenosti doporučuje k podmanění žádostivosti a dosažení rozvoje ctností.

(Základní opce)

10. Zachovávaní mravního zákona v sexuální oblasti, jakož i cvičení se v čistotě, je dnes uváděno do nebezpečí především u méně horlivých křesťanů se současným sklonem co nejvíce omezovat skutečnost těžkého hříchu, alespoň v konkrétním životě lidí, ba často jej tam úplně popírat.

Jsou rovněž tací, kteří došli až k tvrzení, že o smrtelný hřích, který člověka odděluje od Boha, se jedná jen tam, kde jde o přímé a formální odmítnutí, kterým se odporuje volajícímu Bohu, nebo kterým se pro vlastní sebelásku hluboce a s rozvahou vylučuje láska k bližnímu. Z toho je zřejmé, jak se tvrdí, že k němu dochází pouze v případě "základní opce", to je rozhodnutí vůle, které zapojuje celou lidskou osobu a které je požadováno, aby mohl existovat smrtelný hřích; touto volbou by patrně člověk z nitra své osoby na sebe vzal či schválil jakýsi základní postoj vůči Bohu nebo vůči člověku. Naopak, jak se pozoruje, úkony zvané "periferní" - u nichž se zpravidla popírá rozhodující volba - nedospívají až k tomu, že by změnilly základní opci; tím spíše ne, že častěji plynou ze zvyku. Tyto úkony tedy mohou oslabit základní opci, nikoli však do základu zvrátit. Navíc, podle těchto autorů ke změně základní opce vůči Bohu dochází nesnadněji v oblasti sexuálního života, kde člověk obvykle nenarušuje mravní řád úkonem, který by byl plně dobrovolný a zodpovědný, ale spíše podnětem své vášně, slabosti nebo nezralosti, a někdy také z falešné domněnky, že tím dokazuje bližnímu svou lásku; k těmto příčinám se často přidává také tlak společenské situace.

Je pravdou, že je to nakonec základní opce, jež určuje mravní sklon člověka; avšak může být radikálně změněna jednotlivými úkony, především těmi, jak se často stává, jež jsou připraveny již předcházejícími úkony, vykonanými povrchně. Ať je tomu však jakkoli, není správné tvrdit, že jednotlivé úkony nestačí k tomu, aby byl spáchán smrtelný hřích.

Podle nauky církve nespočívá smrtelný hřích, který odporuje Bohu, pouze ve formálním a přímém odmítnutí přikázání lásky; neboť ten je způsoben také v tomto vzepření se proti skutečné lásce, jež vychází najevo jakýmkoli dobrovolným porušením každého mravního zákona v závažné věci.

Kristus sám označil dvojí přikázání lásky za základ mravního života. Ale na tomto přikázání "závisí celý zákon a proroci"²²; proto obsahuje jiné konkrétní přikázání. Mladíkovi, tázajícímu se: "co dobrého mám dělat, abych měl věčný život?", totiž Ježíš odpovídá: "Chceš-li vejít do života, zachovávej přikázání... Nezabiješ, nezczizolžíš, nepokradeš, nevydáš křivé svědectví, cti otce i matku a miluj svého bližního jako sám sebe"²³.

Člověk tedy smrtelně hřeší nejen tehdy, když jeho úkon vychází z přímého opovržení Bohem a bližním, ale i tehdy, když sám vědomě a dobrovolně, z jakéhokoli důvodu, volí něco těžce nezřízeného. V této volbě, totiž, jak bylo dříve uvedeno, je již obsaženo pohrdnutí Božím přikázáním: člověk se sám odvrací od Boha a ztrácí lásku. A podle křesťanské tradice a nauky církve, a jak to uznává i zdravý rozum, mravní řád sexuality obsahuje natolik vznešené hodnoty lidského života, že každé přímé porušení tohoto řádu je objektivně těžké²⁴.

Je skutečností, že u hříchů sexuální povahy, s ohledem na jejich druh a příčiny, snadněji dochází k tomu, že není plně dán svobodný souhlas; takže se vyžaduje prozíravost a opatrnost při vynášení jakéhokoli úsudku o zodpovědnosti člověka. Zde je zvlášť vhodné zopakovat slova Písma svatého: "...člověk totiž vidí zevnějšek: Pán však hledí do srdce"²⁵. Přesto však, doporučuje-li se tato prozíravost ohledně posuzování subjektivní závažnosti jednotlivých zvrácených úkonů, nikterak z toho nevyplývá, že je dovoleno se domnívat, že by v sexuální oblasti nedocházelo ke smrtelným hříchům.

Pastýři duší proto mají projevovat trpělivost a dobrotu; není jim však dovoleno, aby znehodnocovali Boží příkazy ani aby přespříliš omezovali vlastní povinnosti lidí. "V ničem neslevit ze spasitelné nauky Kristovy, je vynikající forma lásky k duším. Ale k tomu musí přistupovat trpělivost a dobrota, jejíž příklad v jednání s lidmi dal sám Pán. On, který přišel ne soudit, ale spasit, byl jistě nesmiřitelný ke zlu, ale milosrdný k lidem"²⁶.

(Ctnost čistoty)

11. Jak bylo dříve řečeno, úmyslem tohoto prohlášení je, aby se věřícím v dnešních podmínkách připomínaly jistě omyly a způsoby chování, kterých je třeba se varovat. A ctnost čistoty se nikterak neomezuje jen na vyloučení uvedených provinění; vyžaduje, aby se směřovalo k dosažení vznešenějších hodnot. Jde totiž o ctnost, která se týká celé osoby, co se týká vnitřního i vnějšího způsobu chování.

Tato ctnost musí zdobit lidi v jejich různých životních stavech: jedny skrze panenství nebo posvátný celibát zasvěcený Bohu, který vynikajícím způsobem usnadňuje, aby se mohli nerozděleným srdcem věnovat Bohu²⁷; ostatní pak formou, stanovenou pro všechny mravním zákonem, podle toho, zda žijí v manželství nebo jsou svobodní. Avšak v kterémkoli životním stavu se čistota neomezuje pouze na vnější stav těla; i samotné srdce člověka jí musí být, podle následujících Kristových slov, očištěno: "Slyšeli jste, že bylo řečeno: 'Nezczizolžíš.' Ale já vám říkám: Každý, kdo se dívá na ženu se žádostivostí, už s ní zczizolžil ve svém srdci"²⁸.

Čistota je zahrnuta v té zdrženlivosti, kterou vypočítává sv. Pavel mezi dary Ducha svatého, zatímco smilství odsuzuje jako neřest, která je zvlášť křesťana nehodná a vylučuje z království nebeského²⁹. "To je vůle Boží: vaše posvěcení! Zdržujte se smilství; naučte se každý držet svoje tělo ve svaté kázni a počestnosti, ne ve chtivé žádostivosti jako pohané, kteří neznají Boha. Nikdo ať v té věci nezkracuje a nepodvádí svého bratra, protože Pán to všechno přísně trestá, jak jsme vám to už dříve pověděli a důrazně připomněli. Bůh nás přece nepovolal k nečistotě, ale k posvěcení! Proto, když tím (příkazem) někdo pohrdá, nepohrdá člověkem, ale Bohem, který vám dává svého svatého Ducha"³⁰. "(Pokud jde o) smilství a nečistotu vůbec nebo chamtivost, ani jejich jména ať se u vás nevyslovují, jak se sluší na věřící. (Stejně tak pokud jde o) nestydatost, nevázané řeči nebo neslušné vtipy - to se přece nepatří - ale spíše díkůvzdání. Toho si totiž buďte dobře vědomi, že žádný smilník ani nečistý ani chamtivý - to je modloslužebník - nemá podíl v království Kristově a Božím. Nedejte se od nikoho svést prázdnými řečmi, protože pro ty věci přichází Boží hněv na neposlušné lidi. Proto s nimi nic nemějte. Byli jste kdysi ovšem tmou, ale teď jste světlem v Pánu. Žijte jako děti světla"³¹.

Potom apoštol dodává vlastní křesťanský důvod, proč má být čistota pěstována, když odsuzuje hřích smilstva nejen jako úkon, který škodí bližnímu nebo sociálnímu řádu, ale také proto, že smilník uráží Krista, jehož krví byl získán a k němuž náleží jako jeho úd, a Ducha svatého, jehož je chrámem: "Nevíte, že vaše těla jsou údy Kristovými? (...) Každý jiný hřích, kterého se člověk dopustí, je mimo tělo. Kdo se však oddá smilnění, prohřešuje se proti vlastnímu tělu. Nebo nevíte, že vaše tělo je chrámem Ducha svatého, který ve vás bydlí a kterého vám dal Bůh, a že proto už nepatříte sami sobě? Byli jste přece koupeni, a to za (vysokou) cenu. Oslavujte proto Boha svým tělem"³².

Čím více věřící pochopí význam čistoty a její nezbytnou úlohu ve vlastním životě mužů a žen, tím více budou hnutím jakéhosi duchovního instinktu vnímat, co tato ctnost vyžaduje a k čemu vybízí; a také snadněji dokáží v poslušnosti učitelskému úřadu církve přijmout a uskutečnit to, co jim bude v jednotlivých případech přikazovat dobré svědomí.

12. Apoštol Pavel popsal živými slovy trpký boj, které zakouší člověk, když je otrokem hříchu, mezi *zákonem myslí* a jiným zákonem, *kteřý je v údech* a který jej svazuje³³. Avšak člověk může být osvobozen z *těla smrti* milostí Ježíše Krista³⁴. Této milosti se těší lidé, kteří jsou jí ospravedlněni a které osvobodil zákon Ducha života v Ježíši Kristu ze zákona hříchu a smrti³⁵. Proto je Apoštol zapřísahá: "Ať hřích nevládne ve vašem smrtelném těle tak, abyste poslouchali jeho žádosti"³⁶.

Avšak toto osvobození, ačkoli nás činí způsobilými ke službě Bohu v novosti života, neodnímá žádostivost, vzniklou prvotním hříchem, ani lákadla ke zlu ve světě, který "celý je v moci zlého"³⁷. Proto apoštol vybízí věřící, aby mocí Boží vítězili nad svody neřesti³⁸ a "čelili ďábovým nástrahám"³⁹ vírou, úsilím o bdělou modlitbu⁴⁰ a přísností života, který podřizuje tělo Duchu⁴¹.

Křesťanský život, aby byl skutečně následováním Krista, vyžaduje, aby každý "zapřel sám sebe a den co den bral na sebe svůj kříž"⁴², povzbuzován nadějí na odměnu: "když jsme s ním umřeli, budeme s ním (také) žít; když vytrváme, budeme s ním i kralovat"⁴³.

Podle naléhavosti těchto napomenutí mají křesťané našich dob, ba dnes více než dříve, používat prostředky, které byly církví k vedení čistého života vždy doporučovány a jimiž jsou: kázeň smyslů a mysli, bdělost a opatrnost, spočívající ve vyhýbání se příležitostem ke hříchu, ochrana studu, střídmost v zábavách, zdravá zaměstnání, vytrvalá modlitba a časté přistupování ke svátosti pokání a eucharistie. Mladí mají především horlivě pěstovat úctu k Neposkvrněné Boží Rodičce a brát si za vzor k následování životy svatých a jiných křesťanů, zvláště mladých, kteří vynikli praxí čistoty.

Zvláštním způsobem je však potřeba, aby si všichni velmi vážili ctnosti čistoty, její krásy a její zářivé nádhery. Neboť tato ctnost zjevuje důstojnost člověka a otevírá ho pravé, velkodušné lásce, jež neusiluje o svůj užitek a ctí ostatní.

13. Vlastní úlohou biskupů je učit věřící mravní nauce, týkající se sexuality, jakkoli mohou být velké obtíže, na které při plnění této služby narazí, a to pro způsob uvažování a života, jež se dnes všude šíří. Tato tradiční nauka pak má být dále prohloubena; nadto mají být její důvody podány tak, aby osvěcovaly vědomí lidí v nových podmínkách, které nastaly, a posléze aby byly moudře obohaceny o ty prvky, jež se mohou v souvislosti s významem a hodnotou lidské sexuality objevit. Ale zásad a norem mravního života, jež jsou potvrzeny tímto prohlášením, je třeba se držet a jim učit. Tento úkol bude zvláště spočívat v tom, aby se věřící mohli přesvědčit o tom, že církve tyto zásady nehájí jen jako něco letitého a pověrečně uchovávaného jako neporušitelné, ani, jak se často tvrdí, kvůli nějakému předsudečnému názoru, který by měl něco společného s manicheismem, ale proto, že o těchto zásadách s jistotou ví, že plně odpovídají Božímu řádu stvoření a duchu Kristovu, a proto také i lidské důstojnosti.

Biskupové také mají bdít, aby se na teologických fakultách a v seminářích vyučovala zdravá nauka ve světle víry a pod vedením učitelského úřadu církve. Stejně tak mají dbát na to, aby zpovědníci osvěcovali svědomí lidí a aby se katechetická výuka vyznačovala takovou argumentací, která věrně a dokonale odráží katolickou nauku.

Biskupům, kněžím a také jejich pomocníkům přísluší napomínat věřící, aby se varovali mylných názorů, které se často objevují v knihách, v komentářích a na veřejných shromážděních.

Rodiče především, a také vychovatelé mládeže, ať usilují o to, aby integrální výchovou vedli své děti a chovance k odpovídající zralosti mysli, citů a mravů. Proto je v této věci mají poučovat prozíravě a způsobem, přizpůsobeným jejich věku a vytrvale utvářet jejich vůli ke křesťanským mravům nejen radami, ale také mocným příkladem vlastního života, s pomocí Boží, kterou si vyprosí v modlitbě. Oni je také mají uchránit před všemi nebezpečími, o nichž nemají mladí lidé ani nejmenší tušení.

Umělci, spisovatelé a všichni ti, kteří mají k dispozici hromadné sdělovací prostředky, ať konají svou profesi způsobem odpovídajícím jejich křesťanské víře a jsou si plně vědomi obrovské moci, jakou mohou mít nad ostatními lidmi. Ať pamatují na to, že "všichni musí naprosto uznávat prvenství objektivního mravního řádu"⁴⁴ a že není dovoleno před ním upřednostňovat žádný jiný účel, ať už domnělou estetiku, či výnosný zisk nebo úspěch díla. Ať už se jedná o umělecká či literární díla, o představení nebo šíření zpráv, každý na svém poli se má vyznačovat prozíravostí, umírněností a správným oceňováním věcí. Tímto způsobem, aniž by přispívali k rostoucímu uvolnění mravů, přispějí svým dílem k jejich upevnění, ba k ozdravení mravního stavu společnosti.

Všichni věřící laici, na základě svých práv a povinností na díle apoštolátu, ať se snaží jednat v tomtéž smyslu.

Nakonec je vhodné všem připomenout tato slova 2. vatikánského koncilu: "Posvátný sněm prohlašuje, že děti a dospívající mají právo být vedeni k správnému posuzování mravních hodnot a k jejich osobnímu osvojení a také ke stále dokonalejšímu poznávání a milování Boha. Proto sněm naléhavě žádá všechny státníky a vychovatele, aby dbali o to, ať mládež není nikdy o toto svaté právo připravena"⁴⁵.

Toto Prohlášení o některých otázkách sexuální etiky schválil, podepsal a nařídil zveřejnit během audience udělené níže podepsanému prefektovi Posvátné kongregace pro nauku víry dne 7. listopadu 1975 papež Pavel VI.

Dáno v Římě, v sídle Posvátné kongregace pro nauku víry, dne 29. prosince roku 1975.

FRANJO kardinál ŠEPER

prefekt

JÉRÔME HAMER, OP

titulární arcibiskup lorienský, sekretář

Poznámky:

1. Srov. GS 47.
2. Srov. Apošt. konstituce *Regimini ecclesiae universae* z 15. srpna 1967, č. 29; AAS 59 (1967), s. 897.
3. GS 16.
4. Jan 8,12.
5. DH 3.
6. 1 Tim 3,15.
7. DH 14; srov. Pius XI., encyklika *Casti connubii* z 31. prosince 1930; Pius XII., promluva z 2. listopadu 1954 (AAS 46 /1954/, ss. 671-672); Jan XXIII., encyklika *Mater et magistra* z 15. května 1961; Pavel VI., encyklika *Humanae vitae* z 25. července 1968.
8. GE 1, 8; GS 29, 60, 67.

9. Srov. GS 51.

10. *tamtéž*; srov. také č. 49.

11. GS 49, 50.

12. Tato deklarace neobsahuje všechny mravní normy sexuálního života v manželství, protože ty byly jasně vyloženy v encyklikách *Casti connubii* a *Humanae vitae*.

13. Srov. Mt 19,4-6.

14. 1 Kor 7,9.

15. Srov. Ef 5,25-32.

16. Mimomanželské sexuální spojení je výslovně odsouzeno v: 1 Kor 5,1-6.9; 7,2; 10,8; Ef 5,5-7; 1 Tim 1,10; Žid 13,4; otevřenou argumentaci viz v: 1 Kor 6,12-20.

17. Srov. Innocenc IV., list *Sub catholicae professione* z 6. března 1254 (DS 835); Pius II., list *Cum sicut accepimus* ze 14. listopadu 1459 (DS 1367); Nařízení Posvátného Officia z 24. září 1665 (DS 2045) a z 2. března 1679 (DS 2148); Pius XI., encyklika *Casti connubii* z 31. prosince 1930.

18. Řím 1,24-27: "*Proto je Bůh nechal klesnout do nečistoty, jak toužilo jejich srdce, takže si sami hanobili vlastní tělo. Zaměnili pravého Boha za bohy falešné, uctívali tvora a klaněli se mu místo Stvořiteli. Ten ať je velebený navěky! Amen. Proto je Bůh nechal klesnout do hanebných vášní. Jejich ženy totiž zaměnily přirozený styk za protipřirozený a podobně i muži nechali přirozeného styku se ženou a vzplanuli náklonností k sobě navzájem. Muži páchali nestoudností s muži, a tak zakusili sami na sobě zasloužený trest za svoje poblouznění.*" Srov. také, co říká sv. Pavel o soužití mužů v 1 Kor 6,10; 1 Tim 1,10.

19. Srov. Lev IX., list *Ad splendidum nitentis*, čl. 1054 (DS 687-688); Nařízení Posvátného Officia z 2. března 1679 (DS 2149); Pius XII., promluva z 8. října 1953 (AAS 45 /1953/, ss. 677-678) a z 19. května 1956 (AAS 58 /1956/, ss. 472-473).

20. GS 51.

21. "*Jsou-li sociologické výzkumy užitečné k lepšímu pochopení mentality lidí, k níž jistě patří starosti a potřeby těch, kterým hlásáme Boží slovo, pak ovšem ne útoky, jimiž se mu lidský rozum naší doby staví na odpor, když se drží onoho rozšířeného tvrzení, podle kterého neexistuje žádná jiná forma vědy, jež by se vyrovnala oné hluboké nauce; závěry jejich výzkumů nemohou platit jako soud, nebo, jak se říká, kritérium pravdy, mající platnost normy*" (Pavel VI., apošt. adhortace *Quinque iam anni* z 8. prosince 1970 /AAS 63, 1971, s. 102).

22. Mt 22,40.

23. Mt 19,16-19.

24. Srov. poznámky 17 a 19; Nařízení Posvátného Officia z 18. března 1666 (DS 2060); Pavel VI., encyklika *Humanae vitae*, 13 a 14 (AAS 60 /1968/, ss. 489-491).

25. 1 Sam 16,7.

26. Pavel VI., encyklika *Humanae vitae*, 29 (AAS 60 /1968/, s. 501).

27. Srov. 1 Kor 7,7.34; Tridentský koncil, Sess. XXIV, kán. 10: DS 1810; LG 42-44; Biskupský synod 1971, *De sacerdotio ministeriali* II,4b (AAS 63 /1971/, ss. 915-916).

28. Mt 5,27-28.

29. Srov. Gal 5,19-23; 1 Kor 6,9-11.

30. 1 Sol 4,3-8; srov. Kol 3,5-7; 1 Tim 1,10.

31. Ef 5,3-8; srov. 4,18-19.

32. 1 Kor 6,15.18-20.

33. Srov. Řím 7,23.

34. Srov. Řím 7,24-25.

35. Řím 8,2.

36. Řím 6,12.

37. 1 Jan 5,19.

38. Srov. 1 Kor 10,13.

39. Ef 6,11.

40. Srov. Ef 6,16.18.

41. Srov. 1 Kor 9,27.

42. Lk 9,23.

43. 2 Tim 2,11-12.

44. IM 6 (dekret 2. vatikánského koncilu o hromadných sdělovacích prostředcích *Inter mirifica*).

45. GE 1 (dekret 2. vatikánského koncilu o křesťanské výchově *Gravissimum educationis*).